

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu E. W.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) E. W. (dalej: wnosząca protest, skarżąca) złożyła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 15 października 2023 r. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. z powodu dopuszczenia się przestępstw przeciwko wyborom wymienionych w Rozdziale XXXI Kodeksu karnego, dotyczących przebiegu głosowania i ustalania wyników głosowania; a także naruszenia prawa wyborczego określonego w Kodeksie Wyborczym oraz w wytycznych dla OKW

zawartych w Uchwale PKW Nr 211/2023 a dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania, wnioskując o unieważnienie wyborów na posłów do Sejmu i na senatorów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. w OKW Nr [...] w W.

Skarżąca oparła protest na następujących zarzutach:

1. Przekazania przez Urząd Dzielnicy [...] w W. nieprawidłowej listy wyborców najwyraźniej sporządzonej na podstawie innego dokumentu niż Centralny Rejestr Wyborców. Lista Wyborców OKW nr [...] zawierała przynajmniej jedną osobę zmarłą - (S.W., adres: [...], PESEL [...]) i to zmarłą jeszcze w latach 70-tych XX wieku, na co zwróciła uwagę córka tej zmarłej osoby i podkreśliła, że wielokrotnie już zgłaszała ten fakt przy poprzednich wyborach. Dostarczona przez Urząd Dzielnicy Lista Wyborców zawierała też bardzo liczne (ok. 10% liczby wyborców) nazwiska osób dopisanych do listy na dodatkowych kartach, co sprawiało, że stali mieszkańcy nie mogli sprawdzić, czy w ich mieszkaniach nie zostali dopisani dodatkowi wyborcy. Zdaniem wnoszącej protest stworzyło to warunki do poważnych nadużyć. Skarżąca wskazała, że powyżej opisana sytuacja wypełnia znamiona z art. 248 ust. 2 kodeksu karnego.
2. Przekazywania przez Urząd Dzielnicy [...] fałszywych informacji na szkoleniu dla przewodniczących i ich zastępców jakoby niedozwolone było wydanie karty do głosowania wyborcy, który wcześniej odmówił jej przyjęcia. Wtrącanie się urzędniczek z Urzędu Dzielnicy w sprawy organizacyjne komisji i narzucanie przez nie decyzji o wyposażeniu lokalu wyborczego. Skarżąca wskazała, że powyżej opisana sytuacja wypełnia znamiona z art. 249 ust. 4 i art. 248 ust. 2 kodeksu karnego.
3. Usuwaniu z „posterunku” członka OKW - strażnika urny. Zdaniem wnoszącej protest powyżej opisana sytuacja wypełnia znamiona z art. 248 kodeksu karnego.
4. Nieostemplowaniu kart wyborczych wydanych z rezerwy na wniosek zastępcy przewodniczącego OKW i trzymanie ich niezabezpieczonych poza lokalem wyborczym w pomieszczeniu oddalonym od lokalu wyborczego, gdy wymagany min. skład Komisji wynosił 1/2, czyli 6 osób, a kart wyborczych

nie wolno wynosić poza lokal wyborczy, a więc poza pomieszczenie, w którym znajduje się urna wyborcza - działa się to poza wiedzą Przewodniczącej Komisji, która miała w tym czasie niespełna 3 godzinną przerwę na odpoczynek.

5. Nieprzeliczeniu wszystkich kart zaraz po ich wyjęciu z urny i rozpoczęcie natychmiastowej ich segregacji. Zdaniem wnoszącej protest powyższe narusza art. 71 § 1 kodeksu wyborczego.
6. Podzieleniu OKW na grupki przy segregacji i liczeniu głosów wyjętych z urny. Wnosząca protest wskazała, że powyższe narusza art. 71 § 1a kodeksu wyborczego. Ponadto w związku z brakiem kolegialności zachodzi podejrzenie popełnienia przez przewodniczącą OKW nr [...] w W. – E. G. przestępstwa przeciwko wyborom z art. 248 ust. 4 kodeksu karnego.
7. Nienadpisaniu protokołu ręcznego w formie „ołówkowej” długopisem i niepodpisanie go przez członków OKW. Zdaniem skarżącej niesporządzenie, niepodpisanie i nieostemplowanie pieczęcią Komisji protokołu ręcznego (projektu protokołu) narusza Uchwałę PKW Nr 210 z dnia 2.09.2023 r. w sprawie wytycznych dla OKW, Rozdział VI, pkt. 115.
8. Sfałszowaniu protokołu końcowego komputerowego poprzez podpisanie przez wszystkich członków OKW nagłówka „Przy sporządzaniu raportu ostrzeżeń obecni byli członkowie OKW”. Podpisy te zostały złożone, pomimo że członkowie OKW nie byli obecni w czasie pracy informatyka - niezgodnie z prawem pracował on bowiem poza lokalem wyborczym, pod nieobecność minimalnego składu OKW. Zdaniem wnoszącej protest w związku z wywieraniem presji przez przewodniczącą OKW na członkach Komisji w celu poświadczenia nieprawdy, zachodzi podejrzenie popełnienia przez przewodniczącą OKW E.G. przestępstwa wyborczego stypizowanego w treści art. 248 ust. 2 i 3 kodeksu karnego.
9. Pracy informatyka poza lokalem wyborczym w osobnym pomieszczeniu poza kontrolą i możliwością obserwacji jego pracy przez wszystkich lub choćby połowę członków OKW. Wnosząca protest podniosła, że praca informatyka poza lokalem wyborczym uniemożliwiająca wszystkim (w

minimalnym kodeksowym składzie 2/3) członkom OKW uczestnictwo w jego pracach stanowi naruszenie Uchwały PKW Nr 210 z dnia 2.09.2023 r. w sprawie wytycznych dla OKW, Rozdział VI, pkt.110 oraz art. 513c kodeksu wyborczego.

10. Powszechnego braku wiedzy dotyczących zasad dodawania liczb ułamkowych w stanowieniu prawa wyborczego (sędziowie) oraz w jego stosowaniu. Skarżąca wyjaśniła, że kodeksowy obowiązek pracy członków OKW w minimalnej ilości 2/3 powołanego składu, wyklucza prace OKW w oddzielnych pomieszczeniach takich np. jak wprowadzone przez Państwową Komisję Wyborczą Uchwałą Nr 210 z dnia 2.09.2023 r. do prawa wyborczego - „pomieszczenia przynależne do lokalu wyborczego”. W świetle obowiązujących przepisów Kodeksu Wyborczego, pomieszczenia te, zdaniem wnoszącej protest nie mają racji bytu. Wskazała, że członkowie OKW powinni pracować wyłącznie w lokalu wyborczym (pomieszczenie z urną) razem z osobą obsługującą system informatyczny.

Na poparcie wyżej wymienionych zarzutów skarżąca wniosła o przeprowadzenie dowodu z:

- 1) zeznań wnioskodawcy E.W.;
- 2) zeznań pozostałych członków Komisji nr [...] w W.;
- 3) pisemnego raportu wnioskodawczyni - członka OKW [...] E.W.;
- 4) korespondencji przewodniczącej OKW [...] z urzędniczką Urzędu Dzielnicy;
- 5) porównania listy wyborców obwodu [...] w W. z Centralnym Rejestrem Wyborców;
- 6) protokołów „ręcznych, ołówkowych” z wszystkich trzech głosowań;
- 7) badania zwróconych do Urzędu Dzielnicy kart do głosowania.

W uzasadnieniu wnosząca protest wyjaśniła, że była Przewodniczącą OKW nr [...] w W. Po zamknięciu lokalu wyborczego o godzinie 21:00 Komisja OKW nr [...] w W. podjęła uchwałę odwołującą E.W. z funkcji Przewodniczącej OKW i powołującą na tę funkcję E.G. Przewodniczącą E. G. miała dopuścić się szeregu zachowań, które naruszały przepisy kodeksu wyborczego, wytycznych PKW

jak i wypełniać znamiona przestępstw przeciwko wyborom stypizowanych w rozdziale XXXI Kodeksu karnego.

Pismem z 4 grudnia 2023 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w W. odniosła się do zarzutów podniesionych w proteście wnosząc o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Pismem z 4 grudnia 2023 r. Państwowa Komisja Wyborcza zajęła stanowisko w sprawie wskazując, że protest powinien być pozostawiony bez dalszego biegu z powodu niespełnienia ustawowego wymogu, polegającego na konieczności wskazania, że zarzucane naruszenia prawa miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, a także z uwagi na nieprzedstawienie i niewskazanie dowodów, na których wnosząca protest opiera swoje zarzuty.

Pismem z 7 grudnia 2023 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko w sprawie wskazując, że w odniesieniu do zarzutów numer 1, 2, 4, 7, 9, 10 wniesiony protest jest bezzasadny, a w pozostałym zakresie protest jest zasadny, lecz stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 241 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”), protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego.

Jak wynika z art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1. dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów;
2. naruszenia przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

W świetle art. 241 § 3 k.wyb. określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca protest powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Protest powinien nadto spełniać warunki pisma procesowego określone przez art. 126 Kodeksu postępowania cywilnego.

Niespełnienie przez podmiot wnoszący protest wymogów formalnych, skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu (art. 243 § 1 k.wyb.). Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w przypadku wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów do Senatu (art. 258 k.wyb.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest nie przedstawiła żadnych dowodów na potwierdzenie wskazanych przez siebie okoliczności. Co istotne, skarżąca protest częściowo nagrała proces liczenia głosów, który jej zdaniem był przeprowadzony nieprawidłowo, jednakże do protestu nie dołączyła żadnego nagrania. Dołączona do protestu notatka, która ma przedstawiać przebieg wydarzeń w OKW nr [...] w W. z 15 października 2023 r. stanowi w rzeczywistości jej subiektywną ocenę sposobu realizacji przez obwodową komisję wyborczą poszczególnych czynności wyborczych. Ponadto wnosząca protest nie wskazała w jaki sposób opisywane przez nią naruszenia miałyby wpłynąć na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że „zgodnie z art. 241 § 3 k.wyb., ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wnosi protest. Nie może być zatem tak, że zaledwie uprawdopodobniony post factum własnym oświadczeniem protest będzie odnosił zamierzony skutek. Taka uproszczona ocena byłoby rozwiązaniem dysfunkcyjnym dla całego procesu wyborczego i mogłaby prowadzić do działań obstrukcyjnych ze strony osób, które nadużywając swego prawa z różnych nie chcą zaakceptować ustalonych wyników wyborów” (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2019 r. sygn. akt I NSW 65/19).

Podkreślenia wymaga fakt, że wnosząca protest – członek Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. (wcześniej przewodniczący), która podpisała wszystkie protokoły głosowania w kwestionowanych przez nią wyborach do Sejmu i do Senatu, nie wniosła do żadnego z nich jakiegokolwiek uwagi dotyczącej nieprawidłowego ustalania wyników głosowania, mimo posiadania takiego uprawnienia, które wynika z art. 75 § 7 Kodeksu wyborczego oraz pkt 155 wytycznych. Żadnych uwag w tym zakresie nie wnieśli także pozostali członkowie tej komisji (pkt 23 protokołu głosowania w wyborach do Sejmu i protokołu głosowania w wyborach do Senatu). Ponadto żadnych uwag do protokołów głosowania nie wnieśli także mężowie zaufania, mimo że trzech było obecnych podczas prac tej komisji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się natomiast, że opinia wnoszącego protest, niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. orzekł jak w sentencji.

[...]

[a]

